A°. 1855. N°. 140.

WOENSDAG 13 JUNIJ.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 13 Junij.

Van de Azofzee komen voortdurend gunstige berigten voor de Westmagten. Nadat Kertsch en Jenikalé bezet zijn, zijn Arabat, Genitschi, Geisk, Mariapol en Taganrog gebombardeerd; op al die punten hebben de Russen gevoelige verliezen geleden in schepen en mond- of krijgsvoorraad. Het blijkt echter nog niet, dat meer dan de twee eerstgenoemde plaatsen bezet zijn. — Langs Kaffa zou, zoo zegt men, Rusland nog kunnen aanvoeren, maar men verwacht de tijding, dat die plaats van de landzijde door de Cirkassiërs en van de zeezijde door de vloten zal worden aangetast, en dan waarschijnlijk ook niet zonder goeden uitslag.

Van Sebastopol meldt men, (we hebben er gister reeds in het meerendeel onzer exemplaren mededeeling van gedaan) dat de Russen nog niets bepaald tegen de veroverde werken hebben gedaan. De strijd moet den 7. weder hevig geweest zijn; men gewaagt, ofschoon nog slechts op grond van geruchten, van 4000 man, die buiten gevecht zouden gesteld zijn, waaronder een generaal en twee kolonels. De Russen moeten enkele punten hebben verlaten, die door de door de Verbondenen veroverde positiën beheerscht werden. — Met de Sinaï zijn ook berigten ontvangen van de bezetting van den oever der Tschernaïa door de troepen onder generaal *Canrobert*. Deze versterkte zich, om daarna tegen den vijand op te rukken, die aan de noordzijde der vesting zijne verdedigingswerken even geducht had gemaakt, als aan de zuidzijde. Men spreekt van 50 verschansingen, die als uit den grond verrezen waren, om de Verbondenen te kunnen afweren, als de Russen moesten wijken.

Die verschansingen waren echter niet allen met geschut voorzien. Wat hiervan waar zij, te Weenen zeide men tijding te hebben, dat de Verbondenen den 12, de Russen in 't open veld zouden aantasten. — *Le Paijs* ziet in de laatste weinige krachtige verdediging der Russen het voorteeken, dat ze ontmoedigd werden, en dat de zegepraal der Verbondenen er te zekerder door scheen. Men mag het er voor houden, dat het fransche blad gelooft, wat het hoopt!

Er zijn berigten uit de Ver. Staten. Lady *Franklin*, den dood van haar gemaal aannemende, had bevel gegeven te Beechy Island een monument op te rigten voor de verongelukte zeelieden. — Wervers voor een vreemden legioen waren voor eene bijzondere regtbank gesteld; hun vonnis was echter nog uitgesteld. De koning *Kamehameha* had het Parlement der Sandwicheilanden geopend. Men wachtte aldaar den Franschen admiraal *Fourichon*, om het Fransche eskader naar Petropaulowski te rigten. — Te Kuba was alles rustig; de gouv. generaal was te vreden over zijne inspektiereis.

— Te Nijmegen heeft men den koning eene hartelijke ontvangst bereid. Maandag ten 7 ure, een uur vroeger dan men verwachtte, kwam Z. M. daar aan, en nam zijnen intrek op het gemeentehuis. Omstreeks 10 uur reed Z. M. met H.D. gevolg en den burgemeester, onder het gejuich der bevolking, de stad door om de illuminatie in oogenschouw te nemen, die op onderscheidene punten plaats had en waaronder vooral uitblonken de gaz-illuminatien aan de Windmolenpoort en aan de societeit Burgerlust. De kompagnie der schutterij, die aan het stadhuis wacht deed, werd reeds vroeg in den avond door den koning ontslagen. Gister zou Z. M. de vestingwerken inspekteren en in den namiddag naar Arnhem vertrekken, waar Z. M. intrek zou nemen op H.D. paviljoen *Bronbeeck*. *Arn. C.*

— Men schrijft ons den 11. Junij uit Maastricht, dat de door de geheel onverwachte komst van Z. M. aanvankelijke koele ontvangst van het Hoofd van den Staat aldaar, zich in den dag van den 10. geheel en al heeft weersproken. Z. M. heeft het HD. aangeboden feest op Slavante en het diné van de stedelijke regering welgevallig aangenomen, welke feesten luisterrijk zijn geweest, en boven verwachting afgeloopen. H.D. heeft dan ook zijne bijzondere tevredenheid over die ontvangst betuigd. Den 11. is Z. M. naar Venlo vertrokken; zijnde uitgeleide gedaan door de civile en militaire autoriteiten. — Een aantal giften in geld heeft Z. M. doen uitdeelen. Behalve de gift aan de armen van *f* 1200, heeft Z. M. nog gegeven voor het garnizoen *f* 600, voor de muziekanten van het 1. regement *f* 100; en ook voor de boden op het stadhuis en voor de geleiders in den berg, ieder eene dergelijke som geschonken.

Men verneemt dat Z. M. gedurende zijn verblijf te Maastricht, heeft benoemd tot kommandeurs der orde van de Eikenkroon, met de ster de HH. jhr. *van Meeuwen*, kommissaris des konings in Limburg baron *Aylva Rengers*, generaal opperbevelhebber en ridder *de Stuers*, gepensioneerd generaal van het Oost-Indische leger. Tot kommandeurs jhr. *R. H. O. Sandberg*, kamerheer in buitengewone dienst en lid der gedeputeerde Staten; jhr. *M. Michiels van Kessenich*, griffier der Staten; mr. *C. M. Wintgens*, vice-president van het prov. geregtshof; mr. *E. Capitaine*, president der arrondissements regtbank; mr. *A. Gordon*, officier van justitie; jhr. *Kraijenhoff*, kolonel der genie, en jhr. mr. *van Geusau*, raadsheer en lid van den stedelijken raad; en tot ridders dierzelfde orde de HH. *J. F. Chainaye*, oudste lid der prov. Staten *Marcella*, kapt. der kon. marechaussée, *Rieber*, majoor eerst aanwezend officier van gezondheid, *van der Hoeven*, kapt. der genie en *W. F. Reichman* kapt. der inf.

:— Men verneemt met genoegen, dat H. M. de Koningin-Weduwe in beterschap toeneemt, zoodat men zich vleijen mag, dat H. D. spoedig geheel hersteld zal zijn.

:— HH. KK. HH. prins en prinses *Hendrik* hebben zich gisteren naar Soestdijk begeven, ten einde aldaar den verjaardag van Z. K. H. te vieren; waarschijnlijk zal de koning zich alsdan ook aldaar bevinden.

— Tot burgem. der stad Maastricht is, naar men meldt, benoemd de heer *H. J. W. van Aken*, oud distrikts-kommissaris en lid der prov. staten.

§— De voordragt der Regering tot verhooging van Hoofdst. V der Staatsbegrooting met een cijfer van *f* 960,000, zoo voor uitkeering aan de Rhijnspoorweg-maatschappij, als aan de herstelling van buitengewone winterschade en kosten voor de Haarlemmermeerpolder is in de Afdeelingen der Tweede Kamer overwogen. Men heeft zich verwonderd over de strekking der Regering, om bij de voordragt der begrooting zelve het cijfer der uitgaven zoo laag mogelijk te brengen, ofschoon de leden haar toen op de uit te keeren *f* 400,000 aan de Rhijnspoorweg-maatschappij wezen, welke zij dacht dit jaar niet noodig te zullen hebben. Men keurde het indienen van dergelijke suppletoire begrootingen af; overigens was men niet tegen het ontwerp zelve.

— Men verneemt, dat ook met Frankrijk eene konventie gesloten is tot toelating van konsulaire agenten in de Nederl. Indische bezittingen, hoedanige overeenkomst vroeger met de Ver. Staten van Noord-Amerika en Belgie is gesloten. Den 8. dezer werd die overeenkomst door den minister van buitenl. zaken met den Franschen minister gesloten

— Bij koninklijk besluit van 8 dezer is bepaald, dat met den eersten Oktober e. k. in de gemeente Helder eene kamer van koophandel en fabrieken, bestaande uit vijf leden, zal worden opgerigt.

— Gedep. Staten dezer provincie hebben bij Prov. Blad no. 51 doen bekend maken, dat, aangezien de wildstand, voor zooveel de hazen aangaat, in de streken dezer provincie, die door de doorbraak van den Grebbedijk overstroomd zijn, veel heeft geleden, de jagt op hazen in die streken voor het aanstaande jagt-saizoen waarschijnlijk niet zal geopend worden.

— Volgens een schrijven uit 's Hage aan de *N.-Brab.*, loopen aldaar voortdurend geruchten van eene alliantie van Belgie, Nederland, Zweden en Denemarken met de Westersche mogendheden. De onderhandelingen daaromtrent zouden reeds ver gevorderd zijn.

Dit mededeelende blijven *wij* ons overtuigd houden, dat de regering zich buiten zulk een verbond zal weten te houden, tenzij zij er door onze magtige naburen toe werd genoopt, 't geen wij slechts dan vreezen, als de Westmagten ongelukkig mogten slagen in hunnen strijd tegen Rusland. Reeds meermalen hebben wij er op gewezen, dat, al ware het daarom alleen, eene te groote Russiesch-gezindheid ons ten onpas voorkomt.

Meer waarschijnlijk dunkt ons 't berigt, dat er eerstdaags door de regering eene wet tegen het in omloop brengen der Belgische centen zal worden ingediend.

— Uit het Tijdschrift voor Nederlandsch Indië is in de Utrechtsche Courant van den 11. Junij een verhaal overgenomen, betrekkelijk verwikkelingen die tusschen het gouvernement der Moluksche eilanden en den kommandant van het Fransche oorlogsfregat La Sybille zouden zijn ontstaan.

Aan de juistheid van dat berigt schijnt men te mogen twijfelen.

In een brief van Amboina, van den 15. Januarij dezes jaars, leest men:

„Er ligt hier een Fransch oorlogsfregat, La Sybille, voor eene maand met 62 dyssenteristen gearriveerd. — In het geheel zijn 190 à 200 zieken hier behandeld, slechts een 20tal is overleden; doch voor de niet genezenen is de ziekte zooveel erger geworden, dat men vreest er nog wel een 40tal bij zal komen. — De Franschen zijn opgetogen van de ontvangst alhier, die inderdaad zoo menschlievend mogelijk is."

Den 15. Januarij bestonden alzoo geene verwikkelingen en men mag dus het gezegde over het niet beantwoorden van het saluut in twijfel trekken.

In een lateren brief van 22 Januarij en volgende dagen leest men:

„De kommandant van het hier liggende Fransche fregat La Sybille, dat hier een 50 man aan dyssenterie heeft moeten verliezen en ruim 100 rekonvalescenten aan boord heeft, benevens een officier en een dokter, wien de beenen stuk geslagen zijn door het onverwacht los springen van een land-tros, heeft de insolentie gehad om eene oorlogs stoomboot te vragen, ten einde hem 30 mijlen ver door straat Manipa te slepen, en, toen hem dit op grond der neutraliteit is geweigerd, heeft hij durven zeggen, dat hij zijn gouvernement over de behandeling zou rapporteren; en NB. — de hospitalen zijn voor hem opengezet, — al zijne zieken zijn door onze doktoren behandeld. Men is hem behulpzaam geweest in het verkrijgen van een aanzienlijk krediet bij een

koopman. — Feest op feest is er gegeven en menigvuldige plaisiertogtjes zijn gearrangeerd, Maar meel uit 's Rijks voorraad, wijn en geld van het gouvernement mogt de gouverneur hem niet verstrekken, evenmin als hij de stoomboot mogt geven.

„Maar men jaagt hem immers niet weg en dus is hij niet en détresse."

Men zal, bij vergelijking dezer berigten met dat van het Tijdschrift voor Nederlandsch Indië wel dadelijk ontwaren, wat in deze waar schijnt. B.

— Bij het nommer van heden, voegen wij het verkort verslag door Burg. en Weth. aan den raad uitgebragt. Uit dat verslag nemen wij reeds hier over het volgende, omtrent het Meteorologiesch Instituut alhier:

Het Kon. Nederl. meteorologisch observatorium alhier werd in 1848 door de hoogleeraren *Buys Ballot* en *van Rees* en door Dr. *F. W. C. Krecke* geheel op eigen kosten tot stand gebragt; de laatste belastte zich met het doen der waarnemingen en ging daarmede steeds onvermoeid voort; na het bezoek van den toenmaligen Minister van binnenl. zaken is een subsidie uit 's Rijks middelen aan deze inrigting toegestaan. Inmiddels gingen de heeren *Buys Ballot* en *Krecke* voort, haar steeds gelijken tred te doen houden met de vorderingen der wetenschap; terwijl de eerstgenoemde zich niet alleen met vrucht beijverde, om zooveel doenlijk verbindingen met buiten 's lands aan te knoopen en daardoor den werkkring van de inrigting uit te breiden, maar tevens aan den opvolgenden Minister voorstellen deed om haar een duurzaam aanzijn te geven. Dien tengevolge behaagde het den Koning, bij besluit van 29 Jan. 1854, hier ter stede eene inrigting te vestigen onder den naam van „Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut en observatorium." De werkzaamheden van het eerste zijn in twee afdeelingen gesplitst. Aan de eene is opgedragen het verzamelen, bewerken en in druk uitgeven der meteorologische waarnemingen in Nederland en deszelfs overzeesche bezittingen; aan de andere het verzamelen der waarnemingen, die op de oorlog- en koopvaardijschepen worden gedaan en het bewerken daarvan ten nutte der zeevaart. Aan het observatorium worden de waarnemingen gedaan, zoowel door de wetenschap, op haar tegenwoordige standpunt, als door de maatschappelijke behoeften vereischt; terwijl daarenboven nog voortdurend waarnemingen geschieden aangaande het magnetismus der aarde.

— Burgemeesters en wethouders van 's Gravenhage hebben aan de ingezetenen doen bekend maken, dat bij gelegenheid van den verjaardag van H. M. de koningin, op Zondag, den 17. dezer, des avonds eene illuminatie zal plaats hebben in het Willemspark, hetwelk te dien einde, van 9 ure tot 's nachts 12 ure, voor ieder toegankelijk zal zijn, terwijl ten 11 ure op het Alexandersveld een vuurwerk zal worden afgestoken.

— Voor de herstemming te Sneek tusschen de heeren *Wijbenga* en *Verweij* op morgen den 14 Junij bevat no. 47 der *Leeuw C.* niet minder dan 12 verschillende aanbevelingen.

— Het prov. geregtshof van Friesland heeft den 11. uitspraak gedaan in de zaak van *H.*, *E.* beschuldigd van het in omloop brengen van valsche halve gulden stukken. Het hof heeft hem schuldig verklaard en mitsdien veroordeeld tot een tuchthuisstraf voor den tijd van *negen* jaren.

— Volgens de *Indier*, wordt alles voorbereid, om over geheel Java een elektrischen telegraaf daar te stellen, beginnende met de lijn van Batavia naar Soerabaija. Men schijnt eene aanvankelijke verdere uitbreiding bedenkelijk te vinden door de moeijelijkheid, om geschikt personeel voor de bediening te vinden.

— Uit Leijden schrijft men, dat zich den 11. dezer in den namiddag het studenten-korps in het Akademie-gebouw verzamelde, en zich in plegtigen optogt, naar Zomerzorg bij het station van den spoorweg begaf, om een aanzienlijk getal oud-studenten af te halen, en naar het Akademie-gebouw te geleiden. Na eene toespraak van den Preses der studenten, den heer S. C. de Koning, welke werd beantwoord door een oud-student *van Vollenhoven*, nam de stoet den terugtogt aan.

[library stamp]

Gisteren werd de aangekondigde maskerade, onder begunstiging van het schoonste weder, in Leydens straten gehouden. Na de pauze was de stad prachtig verlicht. Duizenden vreemdelingen waren naar het feest heengestroomd.

Het stadhuis en eenige partikuliere gebouwen waren schitterend met gas verlicht.

H. M. de Koningin heeft de maskerade met HD. tegenwoordigheid vereerd.

— Uit den Haarlemmermeer-polder wordt aan 't *Hand.bl.* gemeld, dat het koolzaad zeer goed staat en een vrij goed gewas belooft. Hier en daar staat het wel wat dun, doch dat is voor de opbrengst niet altijd schadelijk. Gedurende den bloeitijd was het weder vrij gunstig. Er zijn onderscheidene stukken met rogge, welke ook zeer voordeelig staan, doch er zijn ook andere, die zeer dun staan. Over den aanvankelijken wasdom van de haver is men tevreden, op akkers met het eerste gewas heeft men veel te kampen met onkruid.

Men schat de bevolking, welke reeds voor vast in den polder woont en die er tijdelijk hun verblijf hebben in hutten, te zamen reeds op duizend zielen. Zij zijn uit schier al de provincien des lands afkomstig. Aan geestelijke zorg en onderwijs bestaat reeds behoefte, vooral bij hen, die midden in den polder wonen.

— De Nederl. vereeniging *tot afschaffing van sterken drank*, zal te Amsterdam hare algemeene vergadering houden op Woensdag en Donderdag, den 4. en 5. Julij aanstaande.

— De kermis afschaffingsmanie is geweken. Op vele plaatsen komt men van het besluit tot afschaffing terug. Ook te Berkenwoude en Oudenhoorn is de kermis weder ingesteld.

— Donderdag heeft op nieuw een hevig onweder boven Delden en omstreken gewoed. De temperatuur was buitenmate warm, de regen zoo hevig dat huizen en landerijen onder water geraakten. De bliksem sloeg in 2 huizen, zonder schade te doen. Te Delden was het windstilte, terwijl in de buurschap een hevige wind, misschien wel een windhoos, boomen omver rukte.

— De heer *v. Wulven*, gezagvoerder van het barkschip Maria, heeft van den direkteur der afdeeling Zeevaart van het Meteorologiesch instituut alhier een schrijven ontvangen, waarin hem luide hulde wordt gebragt voor de wijze, waarop hij op zijne reis van Indie herwaarts zijn journaal heeft gehouden naar de voorschriften van *Maury*. Die medewerking wordt op geen geringen prijs geschat.

— De heer *Leverrier* heeft bekend gemaakt, dat thans een komeet zigtbaar is, des avonds tusschen 9 en 11 ure, in het sterrenbeeld der Tweelingen.

— Voor de Tentoonstelling der voortbrengselen uit de schoone kunsten te Parijs zijn er 5000 zoodanige voorwerpen ingekomen. Nederland leverde 100 schilderijen, 3 standbeelden, 25 gravures, en 3 lithographiën, terwijl ook Java eene schilderij heeft bijgedragen. Belgie 28 schilderijen, 24 standbeelden, 18 gravures, 2 lithographiën en 2 bouwkunstige werken. Groot-Brittanje 372 schilderijen, 179 standbeelden en statuettes, 162 gravures, 33 lithographiën en 26 bouwkunstige werken. Pruissen 155 schilderijen en kartons, 38 standbeelden, 44 gravures, 8 lithographiën en 1 bouwkunstig werk. Zweden 27 schilderijen, 7 gravures, 4 lithographiën en 2 bouwkunstige werken. Noorwegen 20 schilderijen. Frankrijk 1831 schilderijen, 633 werken van beeldhouwkunde, 210 gravures, 100 lithographiën en 133 bouwkunstige werken. Ingres alleen droeg bij 34, E de Lacroix 34, Horace Vernet 25 en Decamps 44 schilderijen.

HELLEVOETSLUIS 11 Junij.

Binnen Maria Anna, kapt. *Verbeek*, van Batavia; Jakobus; kapt. *v. Loon*, van Tjilatjap, Marie Johanna, kapt. *Schaap*, van Nickerie.

DEN HELDER 11 Junij.

Te Texel binnen gekomen Herm. Maria Elisab., kapt. *Bonjer*, van Batavia; Prinses Amelia, kapt. *Groeneveld*, van Tjilatjap; Noord-Holland, kapt. *Overeem*, van Suriname.

Uitgezeild Amicitia, kapt. *Wiggers*, naar Suriname.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bij het voortzetten van de beraadslaging over de wet, ter afschaffing van de belasting op het gemaal heeft de heer *Rochussen* hulde gedaan aan de bekwaamheid, met welke de minister van Financien de voordragt heeft verdedigd, maar niettemin zijne vrees niet ontveinsd, dat de Regering in dezen minder is geleid geworden door overtuiging, dan wel door aandrang van buiten, versterkt door voorstellen uit den boezem der Kamer zelve. De Spr. heeft op nieuw zijne bedenkingen tegen de voordragt ontwikkeld, en gemeend, dat de ontlasting geenszins twee en een half, maar wel vier en een half millioen zou bedragen, uithoofde van de onzekerheid der ekwivalenten. Hij heeft tevens verklaard, geenszins beducht te zijn, ten aanzien van het oordeel der menigte, bij eene afstemming der wet, en in dat opzigt vertrouwen te stellen op het gezond verstand van hetzelfde volk, waarop de voorstanders van den maatregel zich beroepen.

Z. E. de Minister van Buitenl. Zaken heeft gemeend, daarop te moeten aanmerken, dat, indien de Regering, bij de onderwerpelijke voordragt, niet met volledige overtuiging was te werk gegaan, men geenszins in hare maatregelen dat vertrouwen zoude kunnen stellen, 't welk bewindslieden behoeven, om aan 't hoofd der zaken te kunnen blijven. De Minister heeft beweerd, dat de Regering in de onderwerpelijke aangelegenheid geenszins eene rigting volgt, welke haar door de oppositie zoude zijn aangewezen, en heeft verklaard, dat men, naar aanleiding dezer voordragt, geenszins moet of kan verwachten, dat de Regering de rigting der oppositie zal volgen; dat de afschaffing van het gemaal is voorgedragen, omdat de Regering zich overtuigd houdt, dat de staat der geldmiddelen dit kan lijden, en er anders overdenkt, dan het Bewind van 1851, 't welk de afschaffing van de akzijnsen in verband bragt met eene rente-betaling, en beweerde, dat zonder eene dergelijke belasting aan geene verbetering van het stelsel kon worden gedacht.

Naar het oordeel des ministers is het ditmaal gebleken, dat geenszins de Regering tot de oppositie, maar dat integendeel de oppositie tot de Regering is overgekomen. Z. Exc. heeft voor het overige de gronden, op welke de heer *Thorbecke* zijne goedkeuring aan de voordragt wil verleenen, niet beoordeeld, maar heeft alleen aangemerkt, dat deze geenszins den grond heeft opgeleverd, op welken hij zijne goedkeuring aan het voorstel van zijn ambtgenoot van Financien heeft gehecht.

De heer *Schimmelpenninck* heeft op nieuw de Regering verdedigd en zich verzet tegen het verwijt van inkonsekwentie. Hij heeft het Bewind vergeleken bij een leger, 't welk door een overmagtigen vijand wordt bedreigd en aan welks behoud het welzijn van den Staat nauw verbonden is. Hij heeft gemeend, dat een dergelijk leger zich wel in den stand, waarin het zich bevindt, roemrijk kan verdedigen, maar toch in 't einde bukken, en daardoor den Staat in gevaar brengen, en dat het verstandiger is om, door het aannemen van eenen beteren stand, dit gevaar aftewenden.

De heer *v. Akerlaken* heeft zich voor de wet verklaard, en zal zelfs de voorgestelde opcenten aannemen, welke door den minister als slechts van een tijdelijken aard zijn voorgedragen.

Vervolgens hebben de heeren *v. Nispen* en *v. Rappard* nog het woord gevoerd, ten einde in hunnen zin de bedenkingen van sommige sprekers te beantwoorden.

De heer *v. Heiden* heeft verklaard, het voornemen te hebben opgevat om zijne gronden ter goedkeuring van de voordragt te ontwikkelen, maar heeft, vermits er reeds zooveel in dien zin was gesproken, daarvan afgezien, in de hoop, dat ook anderen zijn voorbeeld zouden volgen.

De heer *Gevers* heeft te kennen gegeven, geenszins aan dit verlangen te kunnen voldoen, maar zich verpligt te gevoelen, om de goedkeurende stem, welke hij ten aanzien der voordragt denkt uittebrengen, toetelichten.

Daarna heeft de heer *Dommer* voorgesteld de beraadslagingen te schorsen. Dit voorstel is met 33 tegen 10 stemmen afgewezen, en nadat de heer *v. d. Linden* had verklaard, de wet, ter zake van derzelver rigting, te zullen aannemen, is besloten de beraadslaging morgen ten tien ure te vervolgen.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 9 Junij.

De baron *v. Hess* is heden naar Krakau vertrokken, om den Keizer te kunnen ontvangen, die den 12 of 14 naar Galicie zal vertrekken. Deze reis heeft niets anders ten doel dan eene inspektie. Om elke politieke strekking aan den togt te onthouden gaan de beide Westersche militaire kommissarissen niet naar Galicie, ofschoon het lang reeds was berigt, dat ook zij derwaarts zouden gaan.

Ali Pacha vertrekt morgen. — De heer *v. Tito*

gaat ook morgen op reis, maar zal eerst Italie bezoeken, alvorens naar zijnen post te Stuttgart weder te keeren.

Russiesche rapporten van het oorlogstooneel loopen tot den 5. Junij. Generaal baron *Wrangel*, opperbevelhebber in 't Oostelijk deel van de Krim, meldt dat de Verbondenen met eene vloot van 70 schepen en met 25,000 man landingstroepen door een dikken mist begunstigd ongehinderd tot nabij Kamysch Bouroun zijn genaderd. Daar zijn de troepen aan land gegaan, gedekt door het vuur der schepen; de batterijen, die de schepen hadden kunnen afweren, werden toen ook van achter bedreigd; men heeft tegenover de overmagt gemeend te moeten wijken, na in de haven van Kertsch 3 stoomschepen te hebben in brand gestoken, even als 't geen verder aanwezig was, en den vijand ten buit kon worden. De stukken heeft men vernageld en des nachts de vestingwerken van Kertsch en Jeni Kalé verlaten. Bij Arquine vereenigen zich de Russ. troepen. Bij gemis aan water kon men zich niet nader bij Kertsch koncentreren.

Van Guenitchi werd berigt, dat 16 vijandelijke schepen de plaats hadden beschoten, even als Berdianski; op beide punten waren huizen, de voorraadschuren en de aanwezige vaartuigen in brand geschoten.

WEENEN, 10 Junij.

Het bevel, tot vermindering van ons leger met 100,000 man, moet reeds zijn uitgevaardigd. De benoeming van den heer *E. van Bach* als burgerlijk kommissaris, nevens generaal *v. Hess* is ingetrokken.

WEENEN, Maandag 11 Junij.

Eene dépêche uit Konstantinopel behelst, dat de ex-minister van oorlog *Riza-Pacha*, die zijn ontslag had genomen, uithoofde van verschil met *Omer-Pacha*, is benoemd tot opperbevelhebber over de keizerlijke garde, in plaats van *Mehemed Reschid-Pacha*, chef van de oorlogspartij te Konstantinopel.

— 5 pCt. 79$^1/_2$; N. L. 104$^3/_4$; Lomb. 102; bank 995; Wissel op Londen 12,02; op Parijs 144$^1/_2$; Zilver 28.

FRANKRIJK.

PARIJS 11 Junij.

Het *J. des Débats* levert weder een artikel aan de zaak van *Ceccheti*, wiens veroordeeling op zoo onverantwoordelijke wijze door *l' Univers* is verdedigd. Het *J. des Debats* zegt o. a. »Uit eerbied voor het R. Katholicisme is de wet in Toskane verpligt de zielen tegen ketterij te beschermen, en hetgeen in landen waar godsdienstvrijheid bestaat, schending zou wezen van de vrijheid van geweten, dat is het niet in Toskane, waar alleen het R. Katholicisme wordt erkend, zoo zegt de *Univers*. Dat is zeer duidelijk. De vrijheid van godsdienst is dus in beginsel een kwaad, eene misdaad tegen de waarheid, een aanslag tegen de eenheid. Men kan zich er van bedienen, waar men ze vindt, maar men gebruikt ze als vergift; ze is een wapen tot overheersching; als wij meester zijn zullen wij er den voet op zetten, als op een brandende lont, en we zullen tot de dissenters zeggen: het is ons huis; gij wordt er buiten gezet. Dat wil de *Univers* zeggen. Wij gelooven aan de opregtheid van zulk beweren; de eerste daad van de mannen die zoo denken zou wezen de verdraagzaamheid te doen ophouden, als zij meester waren, en bijv. het edikt van Nantes weder in te voeren. Men begrijpt het, dat die mannen het betreuren, dat zij niet alle ketters hebben kunnen verbranden. Men zal het hun zelfs niet verwijten, dat zij de wereldlijke heerschappij begeeren. Dat behoeft men hen niet te betwisten. Maar ze gaan verder, en treffen gevoeliger. Ze willen den mensch ook in zijn binnenste geene vrijheid laten, en dat doet elke vrije ziel van weêrzin kloppen. Beweerden zij, dat de wetten in Toskanen of elders het beletteden de godsdienst, als- staatsinstelling, aan te vallen, men zou er genoegen mede kunnen nemen; maar naar hun stelsel moet de Staat niet alleen voor de openbare orde, maar ook voor het heil der zielen waken. In het vonnis der *Madiaï's* luidde het reeds: »dat de vrijheid van geweten wordt beschermd, als men een ander bewaart tegen het gevaar van verleiding." Met zulk sofisme is er geen einde aan de dwingelandij en de vervolging. Wij nemen de zaak in zedelijken zin, en willen niet gewagen van brandstapels, noch inkwisitie; het stelsel van gevangenis in Toskanen is niet doodelijk, we willen het aannemen. *Ceccheti* wordt goed behandeld; alleen is men verontwaardigd over zijne stijfhoofdigheid, dat hij zich niet aan de godsdienstige pligten wil onderwerpen. Maar als men hem daartoe gebragt heeft, zal men hem dan tot goed Katholiek gemaakt hebben, of tot godloochenaar, gelijk de groote meerderheid van zijne landgenooten. het zijn? — Maar men antwoordt: »De Protestanten kunnen de vrijheid van godsdienst dulden, omdat zij eene dwaalleer belijden, wij kunnen en moeten dat niet, omdat wij de waarheid bezitten. De dwaalleer alleen kan zich laten bespreken en aanvallen, de waarheid niet." — Dat is echter geen gevoelen, en het althans zeer onhandig en onstaatkundig daar te vroeg voor uit te komen. ' Wij willen gaarne de R. katholieken verdedigen, als zij door protestantsche regeringen mogten onderdrukt worden, maar de *Univers* hindert ons met zijne argumenten.

»Hoe zullen wij dat kunnen, als men ons belijdt, dat de R. Katholieken van hunne heerschappij dadelijk gebruik zullen maken om de vrijheid op te heffen? Het is alsof men een garnizoen tot onderwerping opeischt, onder voorwaarde het over de kling te jagen! — Een Protestantsch land is gehouden de vrijheid in toepassing te brengen, zegt men. Maar hoe gaat het in Rusland, hoe in China? Daar is ook staatsgodsdienst, daar beweert men ook de waarheid alleen te bezitten, daar beschermt men ook het geweten der onderdanen! Hoe zal men daar dat beginsel bestrijden? Door het regt der waarheid, zal men antwoorden. Maar wie zal over die waarheid beslissen? — Er is dan geen ander regt, dan dat van het geweld, er zijn geen andere regters, dan de gendarmes."

Alzoo het *J. des Débats*. Te midden van het oorlogsgedruisch komt ook de gewetensvrijheid hier op onaangename wijze de aandacht boeijen. Mogten de regeringen inzien, hoezeer zij door feiten, als de veroordeeling wegens eene daad van gewetensvrijheid, werkelijk den eerbied voor regt en wet in de waagschaal stellen.

Wat het oorlogstooneel aangaat, men wacht veel goeds van de verwezenlijking van het plan, om langs de bergengten van het Noordelijk deel van Sebastopol af te sluiten, ofschoon de Russen met onbegrijpelijke volharding alles hebben opeengestapeld, om de verdediging geducht en de vermeestering bijna onmogelijk te doen schijnen. De moeijelijkheden zijn onbegrijpelijk, die onze troepen zullen te overwinnen hebben. Men hoopt, dat de erkende moed der Verbondenen alle bezwaren zal weten te overwinnen. — En als men ten laatste in het Zuiden van de Krim meester mogt worden, wat zal er dan nog te doen vallen, om de Krim te kunnen bemagtigen, waarvan de poort of sleutel Perekop is, welk's landengte een nieuw Sebastopol voor de verbondenen schijnt te worden. Zeer zeker is het een onbegrijpelijk zware taak eene mogendheid, als Rusland, op 800 mijlen afstand te moeten bekampen!

PARIJS, Dingsdag 12 Junij.

De *Moniteur* deelt heden eene depêche mede van den generaal *Pélissier*, gedagteekend uit de Krim den 9. Junij, middernacht.

De vijand had tegen de veroverde werken wel aanvallen gedaan, om ze te herwinnen, doch zonder gelukkig gevolg. Hij heeft daarop de batterij, genaamd *den 2. Mei*, ontruimd en den geheelen regteroever van de ravijn *de Carenage* verlaten.

De vijandelijke schepen in de haven zoeken eene schuilplaats in de artilleriebaai, waar onze bommen hen evenzeer zullen opzoeken. Men hield het oog er op.

— 12 *Junij*. 4$^1/_2$ pCt. 94,75; 3 pCt. 69,85; Sp. 3 pCt. 30$^3/_4$; 1 pCt. 18; Met. 5 pCt. 87.

MARSEILLE, Maandag 11 Junij.

Alhier zijn met de Clyde en Sinaï berigten ontvangen uit Konstantinopel, loopende tot 4 dezer, Volgens deze is *Rizza-Pacha* aan *Omer-Pacha* opgeofferd, welke laatste gedreigd had anders zijn ontslag te nemen.

Volgens berigten uit de Krim, zal generaal *Bosquet* Sebastopol aan de Noordzijde insluiten. Generaal *Pelissier* vestigt magazijnen van levensmiddelen aan de Tschernaïa; generaal *Canrobert* heeft, om naar dien kant op te rukken, bruggen over de rivier laten werpen, batterijen doen aanleggen tot bescherming van den overtogt, de rivier gedeeltelijk doen verleggen en het bruggehoofd, dat op den regter oever der rivier op de Russen veroverd was, doen versterken. De kavallerie onder bevel van generaal *Morris* heeft een groot geretrancheerd kamp aan gene zijde van het gebergte der Tschernaïa verkend. De Russen bleken daar 8 à 10,000 man sterk te zijn.

Men heeft eene briefwisseling onderschept tusschen den kommandant van Sebastopol en den gouverneur van Kertsch; daaruit blijkt, dat het garnizoen door ziekten en vermoeijenis verzwakt is, weshalve 16,000 bedden voor de hospitalen op nieuw waren ontboden. Den dag vóór de inneming van Kertsch was daar eene dépêche van den Czaar ontvangen, waarbij bevolen wordt, om een nieuw staketsel tot verhindering van het binnenkomen van de straat van Jeni-Kalé te laten zinken. De geallieerden hadden een groot dépôt van steenkolen gevonden. Hunne kanonneerbooten waren nog andere dergelijke dépôts in de nabijheid van Arabat op het spoor. De admiralen hadden eene versterking van 3000 man gevraagd, met het oog op eene expeditie naar Anapa.

Te Varna wilde men weten dat de geallieerden eene expeditie tegen Perekop beraamd hebben.

MARSEILLE, Maandag avond 11 Junij.

Volgens berigten uit de Krim van den 2. Junij, was de hitte er zeer groot.

De geallieërde troepen, die de valei van Kamara, langs de Tschernaïa, bezetten, bedragen 50,000 man. Het water en het hout zijn er overvloedig. De waterleiding, die naar de Carenage leidt, en die vroeger door de verbondenen was afgesneden, om de Russen in Sebastopol van water te berooven, is thans hersteld om water voor het kamp te bekomen. Het Russische leger is achter de bergen gevestigd. Volgens uitgewisselde Fransche gevangenen, is de Russische magt in de binnenstreken zeer groot. Zij ontvangen hunne versterkingen over Perekop. Over Kaffa ontvingen zij hun proviand.

Volgens brieven uit Kertsch, zouden de verbondenen nog 3 Russiesche stoomschepen, die zij slechts ten halve verbrand hebben, kunnen gebruiken. Te Kertsch hadden zij eene scheepstimmerwerf gevonden.

De Sultan heeft toegestemd, dat 30,000 Turken zullen dienen, om de kaders te vormen van een Anglo-Turksch reserveleger aan den Bosphorus. De Turksche officieren van die troepen zullen door Engelschen vervangen worden, die echter in het Turksch zullen kommanderen.

ADVERTENTIEN

*** Op den 9. Junij 1855 is te Utrecht overleden Mejufvrouw A. C. BORST, in den ouderdom van 48 jaren.

*** Heden overleed, na een smartelijk lijden van slechts weinige dagen, onze waarde Vader HENRY DAVID THEODORE DE FAVAUGE, gepensionneerd Luitenant Generaal der Infanterie, Kommandeur der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Ridder der Militaire Willems Orde 3de klasse en van het Legioen van Eer.

Utrecht, 9 Junij 1855. A. DE FAVAUGE, uit aller naam.

*** Degenen, die iets te vorderen hebben *van* of verschuldigd zijn aan de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschappen van den Heer LAMBERTUS COOLE en Mejufvrouw FRANCINA VAN DRIEL, in leven Echtelieden, gewoond hebbende en overleden te Wijk bij Duurstede, worden verzocht daarvan opgave of betaling te doen, vóór den 1. Julij 1855, ten kantore van den Notaris van MARIëNHOFF, te Wijk bij Duurstede.

BEKENDMAKING.

*** De Controleur bij het kantoor van Waarborg en Belasting op de Gouden en Zilveren Werken, gevestigd te Utrecht, brengt bij deze ter kennis van de schatpligtigen en verdere ingezetenen in den ring van het kantoor behoorende, dat, ingevolge eene nadere bepaling van het Hoofdbestuur, de gewone zitdagen, welke op Dingsdag, Vrijdag en Zaturdag van iedere week worden gehouden, voortaan van den 1. Mei tot den 30. September zullen aanvangen des morgens ten acht ure, en van 1 October tot 30 April ten negen ure, en dat voor de geregelde orde van den Essai-dienst de werken aan het Essai en de Stempeling onderwor-

pen, gedurende het eerstgemelde tijdvak niet later dan tot negen ure en gedurende het tweede tijdvak niet later dan tot tien ure zullen kunnen worden aangenomen, met uitzondering alleen der gevallen van volsrekte noodzakelijkheid waarvan de beoordeeling aan den Hoofd-ambtenaar van het kantoor blijft overgelaten.

Utrecht den 21. Mei 1855.

De Controleur voornoemd,

J. P. DIETZ.

*** Men zal op Zaturdag den 16 Junij 1855, des namiddags ten één ure precies, te Utrecht achter St. Pieter, in het Lokaal van Verkoopingen, in het openbaar *Verhuren, voor drie jaren:*

Het regt van JAGT van een Wildrijk Jagtveld, groot 221 Bunders Boomgaard-, Bouw-, Wei-, Uiterwaardsch- en Boschland, bij en aan elkander gelegen, in de gemeenten Tull en 't Waal, Schalkwijk, Houten en Wijk bij Duurstede; en het regt van bevisschen van het Vischwater in de Braams- en Brakelswaarden, makende een gedeelte uit van de voormelde Landen. Breeder bij billetten en nader onderrigt ten Kantore van den Notaris VAN SCHERMBEEK, te Utrecht.

*** Te Jutphaas, in het Brughuis, zal op Donderdag 21 Junij 1855, des namiddags ten 5 ure, worden geveild: KERSEN, ROGGE, KLAVER en HOOIGRAS, ten overstaan van den Notaris DE BALBIAN VAN DOORN.

*** Op Vrijdag den 22. Junij 1855, des voormiddags ten 11 ure, zal in *de Roode Leeuw*, te Amerongen, publiek verkocht worden: Eene HOFSTEDE, bestaande in een Huis en verdere Gebouwen, met Bouw-, Wei- en Heideland, groot ruim 35 bunders, gelegen aan den Dwarsweg, onder Amerongen; waarvan de Gebouwen, met 7 bunders en 66 roeden Bouw- en Weiland zijn verhuurd aan H. HULSTIJN, tot den 22. Februarij 1859, voor ƒ 150.— 's jaars. Nader onderrigt te bekomen ten kantore van den Notaris J. W. A. IMMINK, te Amerongen.

*** Op Vrijdag den 22. Junij 1855, des voormiddags ten 10 ure, zal men aan de Tapijtfabriek te Utrecht onder de Linden, ten overstaan van den Notaris VAN SCHERMBEEK, in het openbaar om kontant geld verkoopen: Eenige WEEFGETOUWEN, KOPEREN KETELS en andere MACHINES, tot het vervaardigen van onderscheidene Tapijt- en Passementwerken, welke op den verkoopdag voor het verkoopuur, aldaar kunnen bezigtigd worden.

*** Te Vreeswijk, in het Veerhuis, zal op Donderdag den 26. Julij 1855, des voormiddags ten 10 ure, worden geveild: Eene bijzonder schoone HOFSTEDE, gelegen in Helsdingen, onder Vianen, bestaande in: onlangs nieuw opgebouwde Bouwmanswoning met Stalling voor 50 stuks vee, Bakhuis, Schuur, 2 zesroedige Bergen en ruim $44\frac{1}{4}$ bunder welige Bouw-, Wei- en Boomgaardlanden, afzonderlijke Dagloonerswoning en Schapenstal, alles in het beste gedeelte van de Polders Bloemendaal, Vianen, Holgary en de Ganskampen. Te aanvaarden: de Bouwgronden met het ontblooten der schoof en de Wei- en Hooilanden met kermis 1855; de Bosschen met 1 Maart en de Gebouwen met 1 Mei 1856. Breeder bij billetten en verdere inlichtingen te vragen ten kantore van Mr. C. G. DE BALBIAN VAN DOORN, Advocaat en Notaris te Utrecht.

*** Te Utrecht, achter St. Pieter, F. 363, zal op Zaturdag den 4. Augustus 1855, 's avonds ten 5 ure, worden geveild: Een uitmuntend dubbeld HEERENHUIS, met wit marmeren gang, 6 Beneden- en 8 Bovenvertrekken, allen uiterst zindelijk behangen en gestukadoord, Mangelkamer, Badkamer, Keukens, Kelders, Zolders en alle noodige gerijflijkheden, Koetshuis, Stal voor 6 paarden, grooten sierlijk aangelegden Tuin, Moeshof, Tuinmanshuis en 3 Arbeiderswoningen, alleraangenaamst gelegen aan de Filosofenlaan, aan de Moesgracht over den Spoorweg, buiten Tolsteeg, wijk L. 208, 220, 221, 222 en 223 te Utrecht, in den kadastralen legger van Catharijnen voorkomende Sectie D. 113, 115, 116, 117, 118, 124, 314, 317, 319, ter inhoudsgrootte van een bunder, 27 roeden, 60 ellen. Te aanvaarden 1 Mei 1856. Te bezigtigen, gedurende de maand Julij, Dingsdags en Donderdags van 11 tot 2 ure, op vertoon van een bewijs van toegang, en te bevragen ten kantore van den Notaris DE BALBIAN VAN DOORN.

*** De Notaris VAN MARLENHOFF, residerende te Wijk bij Duurstede, zal op Woensdag den 27. Junij 1855, des middags ten 12 ure, in het Logement *"het Schippershuis"* aldaar, ten verzoeke van den Hoog Wel Geboren Heer Jonkheer C. T. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN en anderen, publiek verkoopen: Circa 100 percelen Uiterwaardsch GRASGEWAS; en verhuren: De NAWEIDE van onderscheidene Uiterwaarden; alles gelegen onder Wijk bij Duurstede.

*** **TE HUUR** met 1 November een HUIS met TUIN, op een der beste standen in de stad Utrecht, uitzigt hebbende zoo naar binnen als naar buiten de Stad. Bevattende beneden 3 en boven 4 ruime Kamers, Meidenkamer en nog twee kleine Vertrekken, Keuken, Zolder, enz. Kan desverkiezende ook met 1 September aanvaard worden. Te bevragen met franco brieven onder letter D. bij B. DEKEMA, Boekhandelaar (Steenweg).

*** Als KNECHT op een Magazijn van Manufacturen wordt ten spoedigste voor het pakhuis en loopend werk, tegen goed loon verlangd, een knap en vlug JONG MENSCH.

Alleen diegenen, welke bewijzen van een eerlijk gedrag kunnen overleggen, zullen in aanmerking komen. Adres lett. P. franco bureau dezer Courant.

*** In het aangenaam gelegen dorp Hilversum, aan den straatweg, nabij het 's Gravelandsche Tolhek, worden *TE HUUR* aangeboden, verscheidene GEMEUBELEERDE VERTREKKEN, met Kost en bediening, zoo voor de Zomermaanden als voor het geheele jaar. Adres franco brieven aan Mejufvrouw de Wed. MENKMAN te Hilversum.

TOUW- EN MATTENFABRIEK.

Vinkenburgsteeg, G. No. 94.

*** J. KOELEE verwittigt zijne geëerde begunstigers, dat hij ruim voorzien is van alle soorten van VLOERMATTEN, als ook eene nieuw soort, vervaardigd van *boomschors*, afkomstig van eene der *Philippijnsche eilanden*; maakt ook alle soorten van SPAANSCHE KAMERMATTEN, in onderscheidene kleuren, GANGLOOPERS, RIJTUIGMATTEN, enz. Repareert, en maakt dezelve schoon.

☞ Gelieve op naam en woonplaats te letten.

*** DE PILLEN VAN HOLLOWAY zijn ontegensprekelijk het beste van alle bestaande middelen voor *borstkwalen* en *hoest*. Het aantal genezingen door deze pillen bewerkt in de Nederlanden, en wel bijzonderlijk in gevallen van verouderde borstkwalen en hoest, laten bij allen die er gebruik van hebben gemaakt geen twijfel over, dat zij alle andere middelen ver overtreffen. Wanneer de lijder in gebruik dezer pillen eenigen tijd volhart dan is zijn herstel zeker, zelfs daar waar elk ander middel faalt; en het is eene onbetwistbare waarheid, dat iedere gal- en leverziekte spoedig wordt genezen door dit onwaardeerbaar middel.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à ƒ 0,80, ƒ 1,85, ƒ 3,00, ƒ 6,75, ƒ 13,50, ƒ 30,50. Potjes Zalf à ƒ 0,80, ƒ 1,85, ƒ 3,00, ƒ 13,85, ƒ 20,95

Zijn op *franko* aanvragen à kontant te bekomen bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht, bij G. C. T. VAN DE ROEMER, te Amersfoort, en bij J. STRAATMAN, hoofddépôthouder te 's Bosch, alsmede te Londen, Strand, 244, en New-York 80 Maiden Lane. HOLLOWAY's etablissement.

*** Dr. M. GUILLIÉ over de Slijmziekten, hare gevolgen en uitwerkselen in het menschelijk Ligchaam. Eene verhandeling in populairen stijl over deze ziekte wordt in onderstaande **DEPOTS** *gratis* afgegeven.

PAUL GAGE SLIJM ELIXIR van Dr. GUILLIÉ tegen ophooping van slijm, beroerten, verlamming, aamborstigheid, zenuwaandoeningen, hartkloppingen, daauwworm en schurft, vloed, aambeijen, koortsen, enz.

PAUL GAGE ELECTRO MAGNETISCH WEEFSEL voor jicht, rheumatiek, heupwee, voor schele hoofdpijn, zenuw- en maagpijnen, kliergezwellen en waterzucht.

PAUL GAGE beroemde GEZONDHEIDPILLEN van Dr. FRANCK, waarvan men zich in- en uitwendig bedienen kan.

PAUL GAGE bekende GOMTAF voor de genezing der eksteroogen.

PAUL GAGE Baume Antihémorrhoïdal.

Bovenstaande elgemeen gunstig bekende middelen zijn door tusschenkomst van al de **DEPOTS** van het **VERKOOPHUIS** tegen dezelfde Prijzen te verkrijgen, waarvoor ze door den Heer PAUL GAGE in Parijs verkocht worden.

Amsterdam Verkoophuis.	Vianen *M. A. Verkerk.*
Amersfoort, *Bruning & Co.*	Wageningen *W. J. Tibout,*
Kuilenburg, *J. N. Hondius.*	Wijk bij Duurst. Wed. *C. Zorn.*
Utrecht *T. Uhlenbroek* Bakkerb	En in de bekende Depôts in
„ idem Choorstr.	de andere steden.
„ *L. J. R Bosch* Lijnm	

*** Bij G. T. N. SURINGAR, te Leeuwarden, en voorts bij de voornaamste Boekhandelaren is te bekomen:

FRIEDRICH PERTHES,

IN ZIJN LEVEN EN BEDRIJF GESCHETST

DOOR ZIJNEN ZOON

CLEMENS THEODOOR PERTHES,

Hoogleeraar in de Regten te Bonn.

Met bekorting uit het Hoogduitsch vertaald door

C. M. MENSING.

Twee deelen. . . . . . ƒ 5.50.

DE WAANZINNIGE.

EEN VERHAAL UIT ZUID-AMERIKA.

DOOR

Friedrich Gerstäcker.

Naar het Hoogduitsch. Een deel. Met gesteendrukten titel en vignet.

ƒ 2.25.

VOOR HET ONDERWIJS.

*** Bij J. G. BROESE, te Utrecht, is uitgegeven en alom verzonden:

G. VERENET, NOUVELLE GRAMMAIRE FRANÇAISE, à l'usage des Hollandais, Cours theorique et pratique, dont les principes s'appuient sur le dictionnaire de l'academie. ƒ 1,60.

☞ NOUVEAU RECUEIL D'EXERCICES GRAMMATICAUX ET LITTERAIRES, formant le Complement de la grammaire du même auteur. ƒ 0,90.

Deze zijn ingerigt zoowel voor de hoogere klassen als tot eigen gebruik van onderwijzers en beoefenaren der Fransche taal; — de naam van den gunstig bekenden auteur is voldoende waarborg, dat hier iets goeds geleverd wordt.

WAARNEMINGEN, godaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. *(Zonnenburg.)*

Junij.	Uren.	Wind- rigt	Wind- kr.	Barom bij 0°	Ther F	Afwijk d temp	Vochtigh	Gev. regen	Aanmerkingen.
			N. R.						
12	2	ono.	0.5	762.10	75 6	+ 3 2	0 61	0	Bewolkt.
	10	no.	0 0	59.61	64 4		92	0	Id.; veenrook.
13	8	ono.	0 0	56.03	75.6		74	0	Bijna helder.

PRIJZEN DER EFFECTEN.

AMSTERDAM 12 Junij 1855

NEDERLAND.					
Werkel Schuld. . . .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$62\frac{15}{16}$	$63\frac{1}{8}$	$62\frac{15}{16}$
dito dito	3	„	$74\frac{1}{8}$		
dito dito	4	„	$93\frac{1}{8}$	$92\frac{9}{16}$	$93\frac{1}{8}$
Amortisatie-Sijndicaat	$3\frac{1}{2}$	„	$90\frac{1}{8}$		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	$102\frac{7}{4}$		
Obligat. 1828 & 1829	5	„	$101\frac{1}{8}$		
Certificat. 1831 & 1833	5	„	$83\frac{3}{4}$	84	
Certificaten 1840. . .	4	„	78		
Cert. bij *Stieglitz* . .	4	„	$77\frac{3}{8}$		
dito Adm. te Lond.	$4\frac{1}{2}$	„	88		
Cert. van Assign. . .	6	„	$58\frac{1}{2}$		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500		ƒ	145		
SPANJE					
Obligatien	1	pCt.	18	$18\frac{1}{16}$	$18\frac{1}{16}$
dito	3	„	37		
Binnenl. Schuld . . .	3	„	$30\frac{1}{8}$	$30\frac{1}{4}$	$30\frac{1}{4}$
Bewijzen Coupons . . .			$4\frac{3}{16}$		
OOSTENRIJK.					
Oblig. bij *Goll en Co.*	4	pCt.	$56\frac{3}{4}$		
Oblig. Metaliek . . .	5	pCt.	$61\frac{1}{2}$	$61\frac{15}{16}$	$61\frac{13}{16}$
Oblig. N.	5	„	$72\frac{3}{4}$	73	$72\frac{13}{16}$
dito dito La B. . . .	5	„	$72\frac{3}{4}$	73	$72\frac{13}{16}$
dito dito	$2\frac{1}{2}$	„	$31\frac{9}{16}$		

Utrecht, bij L. E. BOSCH en Zoon.

Bijvoegsel bij No. 140 van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

UITTREKSEL

uit het Verslag van den toestand der Gemeente Utrecht. — 1854.

HOOFDSTUK I. *Bevolking.* — De wettige gedomicilieerde bevolking, die op 31 Dec. 1853. 49646 zielen beliep, heeft op denzelfden dag in 1854 49998 bereikt De feitelijke bevolking is in dien tijd van 51490 tot 52017 gestegen. Geboren zijn er 890 man. en 800 vr. gesl., gevestigd hebben zich in de gemeente 810 man. en 920 vr., eene vermeerdering gevende van 3390 zielen; gestorven zijn er 782 man. en 834 vr. gesl.; vertrokken 659 m. en 763 vr., eene vermindering gevende van 3038. — Huwelijken zijn er geweest 402, echtscheidingen geen.

Neder. herv. waren er 28377, verdere prot. 2213; roomschen 17695, oud room. 1016, grieken 2, Israël. 687, tot geene gez. behoorende 8.

HOOFDSTUK II. *Verkiezingen en gemeentebestuur.* — Het aantal kiezers, voorkomende op de opgemaakte lijsten, bedroeg in 1854 voor de Tweede Kamer der Staten Generaal 1330, voor de Provinciale Staten 1330 en voor den Gemeenteraad 2038.

Bij eene verkiezing van een lid in de Tweede Kamer der Staten Generaal, op 13 Junij 1854, zijn 1404 stemmen uitgebragt, waarvan 22 van onwaarde. Bij de herstemming, tusschen Jhr. Mr. *H. A. M. van Asch van Wijck* en Mr. *N. P. J. Kien* verkreeg laatstgenoemde 825 van de 1483 opgekomen stemmen.

Bij eene stemming over een lid der Prov. Staten in plaats van Dr. *A. Vrolik* werden 576 stemmen uitgebragt, en bij de herstemming 424, waarvan Mr. *J. Ackersdijck* in herstemming tegen Mr. *C. L. de Vos* er 246 bekwam.

Vier nieuwe leden hebben, in het jaar 1854, zitting genomen in de vergadering van den Raad.

De plaatsen, opengevallen door het overlijden van Jhr. Mr. *W. Bosch v. Drakestein* en Mr. *W. J. Both Hendriksen*, werden vervuld door de benoeming van Dr. *G. J. Mulder* en Mr. *C. W. J.* baron *van Boetselaar v. Dubbeldam*, terwijl de raadsleden Mr. *P. C. Walland*, en Dr. *A. Vrolik*, die wegens verandering van betrekking voor hun lidmaatschap hebben bedankt, vervangen zijn door Mr. *C. W. v. Voorst v. Beest* en Dr. *N. P. Visscher.* Bij deze 4 verkiezingen kwamen achtereenvolgens op, 541, 741, 993 en 990 kiezers.

Den 22 Junij 1854 is door door den Raad vastgesteld eene „verordening voor broodbakkers en broodslijters," terwijl den 19 Jan. 1854 door den Raad instruktien zijn vastgesteld voor den stedelijken Kameraar, Kommissaris van de openbare werken, en voor den stedelijken architect.

HOOFDSTUK III. *Verschillende onderwerpen betrekkelijk het beheer der gemeente.* — Het archief verkeert voortdurend in een goeden, geregelden staat.

Bij de ontgraving tot het aanleggen van een riool werd, door de werklieden van den aannemer, vóór de huizinge in de Korte Nieuwstraat gemerkt B no. 558, op 29 Nov. 1854 een aarden pot met gouden muntstukken gevonden. Door het vinden dezer stukken zal de verzameling van munten en penningen aanzienlijk kunnen worden vermeerderd.

HOOFDSTUK IV. *Geldmiddelen.* — De ontvangsten waren geraamd op ƒ 411,235.19^5, terwijl werkelijk is ontvangen ƒ 424,205.66^5, daaronder aan ontvangsten wegens vroegere diensten ƒ 40,041.65^5, aan opcenten op 's Rijks direkte belastingen ƒ 39,254.93^5, en belasting op de honden ƒ 3,252,75, — aan belastingen op voorwerpen van verbruik, waarop Rijks belasting geheven wordt ƒ 252,483.22, — aan heffingen of retributien voor het gebruik of genot van openbare gemeentewerken, bezittingen, enz. ƒ 83,454.17^5, — aan ontvangsten van verschillenden aard ƒ 5,718.93. — De uitgaven waren geraamd op ƒ 411,235.19^5, terwijl werkelijk is uitgegeven ƒ 372,552.52, waaronder aan kosten van het Gemeentebestuur ƒ 31.936.64^5, van het bestuur der gemeente-inkomsten ƒ 33,980.15^5, van politie ƒ 55,394.19^5, van publieke werken ƒ 85,983.95, belastingen en ongelden ƒ 3,056.37^5, uitgaven in belang der nijverheid ƒ 837.56, kosten van openbaar onderwijs ƒ 18,131.85, uitgaven voor inrigtingen tot bevordering van kunsten en wetenschappen ƒ 7,590,00, toelagen voor onderstand van behoeftigen en liefdadige instellingen ƒ 48,472.58^5, renten en aflossingen van geldleeningen en pensioenen ƒ 62,833.80^5, andere uitgaven ƒ 16,177.86 en onvoorz. uitgaven ƒ 8,157.54.

HOOFDSTUK V. *Gemeentegebouwen, werken en inrigtingen.* — De herstelling van den Domstoren werd geregeld voortgezet. De Jacobi-, Buur- en Nicolaitorens zullen vroeger of later belangrijke herstellingen vorderen. De Geertetoren is in vrij goeden toestand.

De gebouwen ten dienste van het onderwijs verkeeren in een goeden staat van onderhoud. Er bestaat behoefte aan nog eene bewaarschool; die op het Paardenveld is te afgelegen voor de kinderen van de bewoners der andere uiteinden van de stad. Het Gebouw voor kunsten en wetenschappen, ofschoon inwendig nog niet in allen deele voltooid, blijkt bij voortduring te voldoen. De aanbouw van een astronomisch en van een meteorologisch Observatorium op het bolwerk Zonnenburg nadert zijne voltooijing.

De Willemskazerne is in vrij goeden staat. Ten gevolge der komst van het bataillon Mineurs moesten sommige lokalen eene bestemming erlangen, waarvoor zij minder geschikt schijnen. De kazerne aan het Begijnenhof moest weder dienen ter verpleging van choleralijders. Bij eene wenschelijke verbouwing en uitbreiding van het Ziekenhuis ware ook te voorzien in de behoefte aan geschikte lokalen tot het opnemen van lijders aan besmettelijke ziekten. Deze kazerne zou dan voor militair gebruik kunnen worden ingerigt. De kazerne in de Agnietenstraat met de daarachter gelegen stallen en manége vereischen belangrijke onderhoudskosten.

In het afgeloopen jaar werd een begin gemaakt met de verandering van sommige gedeelten der wandelplaatsen. Men trof eene overeenkomst met het Rijk omtrent de afgraving der wandelplaats aan het perceel stads grond, genaamd Sterrenburg. Het Rijk meende, dat eene verbreeding der cingelgracht daar ter plaatse voor eene onbelemmerde scheepvaart wordt vereischt.

Over een gedeelte van het open terrein nabij de Catharijnebarrière is beschikt geworden tot oprigting eener wasch- en badinrigting.

Naar mate van de beschikbare middelen ging men geregeld voort met het vervangen der opene goten door overdekte kanalen, wier nuttige strekking vooral ook voor den gezondheidstoestand meer en meer wordt gewaardeerd.

De straatweg naar Vreeswijk wordt in goeden staat gehouden. De gemeentewegen zijn in vrij voldoenden toestand; eenige worden op kosten der Stad, andere door gehoefslaagden onderhouden.

Met een woord gewaagde men vroeger van de pogingen, die de sted. regering meende te moeten aanwenden om te verhoeden, dat de Vaartsche Rijn op het grondgebied der Gemeente voortaan niet meer van Stadswege zou worden uitgediept. Onze regtmatige bezwaren zijn niet geteld geworden door den Minister van binnenlandsche zaken, die begrepen heeft te moeten volharden bij zijn voornemen, zelfs nadat gebleken was, dat het genoemde vaarwater door de Stad op eene meerdere diepte was gehouden, dan voor de scheepvaart wordt vereischt. Wij behoeven, onder zoodanige omstandigheden, wel niet te laten uitkomen, hoe ook hier weder een eigendomsregt door overdreven centralisatiezucht werd miskend, toen het diephouden van het genoemde water toch van Rijkswege werd aanbesteed en gegund. Die aanbesteding had plaats in weerwil eener geregtelijke insinuatie, welke wij ons verpligt zagen, ter bewaring van het goed regt der Stad, naar aanleiding van artikel 179, letter *r*, der Gemeentewet, aan den Kommissaris des Konings te laten beteekenen. De handelwijze des Ministers had ten gevolge dat de pachters van stads baggerwerken, die volgens hun kontrakt met de Stad uitsluitend geregtigd zijn tot den bagger uit dit vaarwater voortkomende, den aannemer van het Rijk in regten hebben betrokken. Dit geding is nog aanhangig.

De kade aan de rivier de Lek vóór Vreeswijk is in redelijken staat. De groote schutsluis te Vreeswijk is in vrij goeden staat van onderhoud; hare benedendeuren werden in het vorige jaar vernieuwd. De invoering van een nieuw tarief voor de heffing der schut- en bruggelden te Vreeswijk, noopte over de verkorting van de regten der Stad, als eigenaresse der sluis te Vreeswijk, bij den Minister van binnenlandsche zaken te klagen. De gegronde en billijke klagten hebben evenwel bij Z. Exc. geen gehoor gevonden. Ter vereffening der gerezen bezwaren en genegen om zich in het belang van handel en scheepvaart aanzienlijke opofferingen te getroosten, heeft de raad den 7 Dec. 1854 onder nadere goedkeuring des Konings in den geest der Regering een tarief vastgesteld. Daardoor verkreeg men, dat met 1 Jan. 1855 weder een tarief werd ingevoerd onder voorbehoud van daarop terug te komen, bijaldien de opbrengst mogt blijken onvoldoende te zijn geworden. Voor de Weerdsluis zijn nieuwe buitendeuren in gereedheid gebragt, maar nog niet ingehangen, dewijl de direktie der militaire Genie het verlangen te kennen gaf, dat de sluis, in het belang der verdediging van het Rijk, van toldeuren mogt worden voorzien.

HOOFDSTUK VI. *Medische policie.* — De gezondheidstoestand liet over het algemeen te wenschen over. Het cijfer der gestorvenen was bijna 250 hooger dan in 1853. Onze stad werd in het afgeloopen jaar weder bezocht door de cholera, die, schoon niet meer dan twee maanden van het najaar heerschende, echter velen ten grave sleepte. De behandelde ziekten waren veelal die, welke in de verschillende saizoenen gewoonlijk voorkomen. Van de 543 ter secretarie aangegeven choleralijders zijn er 200 hersteld en 343 overleden. Onder de aangetasten waren 128 mannen, 172 vrouwen en 243 kinderen beneden de 15 jaren. Het geheele getal verdeelde zich verder in 103 gegoeden, 120 behoeftigen en 320 bedeelden. In hunne woningen zijn 463 lijders verpleegd en 80 in het hospitaal. Van andere niet zelden epidemisch heerschende ziekten kwamen dit jaar sommige sporadisch voor; als gevallen van roodvonk, mazelen, en kinkhoest. Vrij wat meer zag men lijders aan pokken, waarvan wel is waar slechts 90 gevallen aan de pl. Komm. werden opgegeven, doch wier getal beduidend grooter schijnt geweest te zijn.

De maatregelen ter voorkoming en genezing van ziekten zijn in het afgeloopen jaar weder grootelijks tegen de epidemie der cholera gerigt geweest. Wij hebben gemeend, den 27. Sept. 1854 eene bepaalde Komm. te moeten benoemen, om zich met de maatregelen, die die de cholera vereischte, te belasten. Was het noodig, dat wierd voorzien in de geneeskundige verpleging der lijders, velen hunner behoefden ook ondersteuning. Eene Komm. vormde zich daarom ter inzameling van giften voor behoeftige lijders. Van den 16 Oct. tot den 30 Nov. 1854 werd door deze Komm. uitgegeven eene som van ƒ 1,894.27^5 wegens uitgereikte matrassen, dekens, enz., kleedingstukken, eetwaren en noodzakelijke onkosten. De Komm. ontving, behalve onderscheidene geschenken, aan geld eene som van ƒ 2,414.33^5. Volgens de ingekomen opgaven zijn in 1854 alhier 963 inentingen verrigt, 't geen onvoldoende is en eene nadere voorziening zoude vereischen. De gem. raad hield zich in het afgeloopen jaar herhaaldelijk bezig met het voorbereiden van maatregelen tot bevordering van den gezondheidstoestand. Daartoe strekte o. a. een voorstel, den 5 Sept. 1854 ter tafel gebragt, om over te gaan tot de benoeming eener gezondheids-kommissie der stad Utrecht". Ook werd besloten, het voorkomen van begraven van schijndooden tot een punt van opzettelijke behandeling te maken. Een verzoek tot het nemen van maatregelen tot wering der syphilis, werd in handen eener Komm. gesteld ten einde omtrent dit onderwerp te dienen van berigt en raad.

De proefnemingen met de inenting, als voorbehoedmiddel tegen de heerschende longziekte, werden aan 's Rijks Veeartsenijschool voortgezet en hebben bij voortduring zeer gunstige uitkomsten opgeleverd. De varkensziekte is op enkele plaatsen tot eene lastige plaag geweest. Daartegen schijnt tot dusverre geen middel bekend.

Volgens opgave der regenten waren in het ziekenhuis op op 1 Jan. 1854 96 personen ter verpleging aanwezig; gedurende dat jaar werden 555 lijders opgenomen. Van deze 651 personen zijn er 481 hersteld vertrokken, 95 overleden en 75 op 31 Dec. in behandeling gebleven. Op 1 Jan. 1854 bedroeg het getal lijders op het akademisch nosocomium 18; 196 werden daarin opgenomen. Van die 214 personen zijn 172 hersteld vertrokken, 6 overleden en 36 op 31 Dec. in behandeling gebleven.

Namens het bestuur van de inrigting voor diakonessen werd berigt, dat aldaar op 1 Jan. 1854 20 lijders behandeld werden; gedurende dat jaar zijn er 72 opgenomen; dus te zamen 92. Hiervan zijn 10 personen niet verbeterd, 10 verbeterd, en 42 hersteld vertrokken; 8 zijn overleden, zoodat op 31 Dec. 22 in behandeling bleven.

Het gezelschap gesticht voor krankzinnigen blijft zich kenmerken door zorgvuldige verpleging der lijders. In 1 Jan. 1854 waren er 124 krankzinnigen in behandeling; in 1854 werden opgenomen 52 en vertrokken 48 zoodat op 1 1855 aanwezig waren 128 lijders.

HOOFDSTUK VII. *Nat. Militie en Schutterij.* — Het kontingent, door de gemeente in 1854 te leveren, bedroeg: Gewoon 137, buitengewoon 13, te zamen 150 man.

De geheele sterkte der Schutterij bedroeg: Aktief 800, reserve 472, te zamen 1268 man.

HOOFDSTUK VIII. *Kerkelijke zaken.* — Men ging in het afgeloopen jaar weder geregeld voort met de vernieuwing van het buitenwerk der Domkerk, terwijl door de Christelijk-Afgescheidene gemeente een gebouw tot het houden harer zamenkomsten werd ingerigt.

HOOFDSTUK IX. *Onderwijs, kunsten en wetenschappen.* — Het getal scholen bedroeg 42, waarvan 2 openbare, 16 bijzondere 1e kl. en 24 der 2e kl. Het aantal leerlingen op 15 Jan. 1854 was op de dagscholen 2782 jongens en 2449 meisjes; op de avondscholen 390 jongens en 177 meisjes; te zamen 5798. Het aantal leerlingen op 15 Julij 1854 was op de dagscholen 2810 jongens en 2194 meisjes; op de avondscholen 368 jongens en 162 meisjes; te zamen 5833. Het getal onderwijzers, verdeeld naar hunnen rang, was van den 1en rang 2, van den 2en 33, van geen rang 1: te zamen 36. Het getal ondermeesters, verdeeld naar hunnen rang, was van den 2en rang 24, van den 3en 29, van den 4en 18, en van geen rang 9; te zamen 80. Het getal kweekelingen bedroeg 32, onderwijzeressen 6, sekondanten 6. Het geheel van het onderwijzend personeel bedroeg 160. Kosteloos onderwijs ontvingen op 14 verschillende scholen, op 15 Jan. 1854, op de dagscholen 1922 jongens en 1812 meisjes; op de avondscholen 362 j. en 172 m.; op de avondscholen, die tevens de dagscholen bezoeken, 167 j. en 3 m.; op 15 Julij 1854 op de dagscholen 1935 j. en 1939 m.; op de avondscholen 347 j. en 154 m.; op de avondscholen, die tevens de dagscholen bezoeken, 168 j. en 4 m. Het schoolonderwijzersgezelschap telt, volgens bekomen opgave, 26 leden. Behalve dit gezelschap is er een van ondermeesters, dat uit 11 leden bestaat.

Uit de gemeentekas werden subsidien verleend aan de stads armenscholen ƒ 3,920.00, stads tusschenschool ƒ 186.69^5, vrije bewaarschool ƒ 618.29, Nederlandsch-Israëlitische school ƒ 100.00, plaatselijke schoolkomm. ƒ 200.00; te zamen ƒ 5,024.98^5.

In Dec. van het afgeloopen jaar waren er, volgens bekomen opgave, onder 2977 jongens en 2828 meisjes tusschen de 6 en 12 jaren, 330 jongens en 447 meisjes, welke geen onderwijs ontvingen.

Op de Technische school wordt het onderwijs gegeven in meet- en stelkunde, koopmansrekenen, natuur- en scheikunde, werktuigkunde, dier- en plantkunde, aardrijkskunde, scheikundige en mechanische technologie, nederduitsch, fransch, hoogduitsch, engelsch, staathuishoudkunde, boekhouden, regtlijnig en handteekenen. Het onderwijs wordt gedurende 36 uren 's weeks gegeven in drie klassen; alzoo te zamen 108 uren. Het aantal leerlingen is in den tegenwoordigen kursus voor alle drie klassen 27.

Het getal dergenen, die van de inrigting van onderwijs voor den arbeidenden stand gebruik maakten, was in den kursus van 1853—1854 tot 55 geklommen en dus grooter dan in een der vorige jaren.

Bij voortduring bestaat er zoowel onder jongelieden als ook mannen van rijperen leeftijd veel opgewektheid om zich te oefenen in de schermkunst en gymnastie.

Aan den ondernemer der Zwemschool is van Stadswege een grooter terrein verhuurd geworden. Deze inrigting zal daardoor eene gewenschte uitbreiding kunnen bekomen. Zij telde bij den aanvang van het saizoen 231 geoefende, 4 mingeoefende en 293 ongeoefende leden. Bij de sluiting op ult. Sept. 1854 waren die cijfers geklommen tot 265, 59 en 347. Het geheele aantal leden, met Inbegrip van hen die alleen gebruik maakten van besloten baden, klom van 551 tot 714. Het aantal baden, in het saizoen gebruikt, bedroeg in 't geheel 21056. Aan het Badhuis aan de Rijnkade zijn in het afgeloopen jaar 3540 baden gebruikt.

Als scholen van bijzonderen aard en strekking moet nog worden vermeld 7 bewaarscholen, die door 486 jongens en 426 meisjes, derhalve door 912 kinderen zijn bezocht.

Het Gymnasium werd op 31 Dec. 1854 door 60 leerlingen bezocht.

Het kollegie van kuratoren der Hoogeschool had het verlies te betreuren van zijn waardigen voorzitter *Jan Hendrik* baron *van Lijnden van Lunenburg*, die gedurende ruim zes en dertig jaren de belangen der Hoogeschool behartigde. Tot aanvulling der vakature in dit kollegie werd benoemd mr. *W. J. van Hoytema.* — De toestand der Hoogeschool was over het algemeen bloeijende. Het aantal studenten bleef nagenoeg hetzelfde als in het vorige jaar. De akademische verzamelingen worden in goeden staat gehouden. De sterrenwacht nadert hare voltooijing en schijnt aanvankelijk wel aan het oogmerk te zullen beantwoorden. Met den aanbouw van eene bewaarderswoning en het in orde brengen der omgevingen wordt een aanvang gemaakt. De toestand van het akademiesch Nosokomium blijft altijd even ongunstig. Het zoude, naar het inzien van kuratoren, in het welbegrepen belang van het Ziekenhuis zelf en van het onderwijs zijn, indien door de vereenigde middelen van de provincie, de stad en de hoogeschool, op eene geschikte plaats een doelmatig en volgens de eischen der wetenschap ingerigt ziekenhuis ter vervanging van het bestaande kon worden opgebouwd. Hun kollegie heeft zich bereid verklaard, daartoe ruime bijdragen te leveren.

Aan 's Rijks Vee-artsenijschool, eene zeer belangrijke instelling, op wier behoud voor onze stad veel prijs mag worden gesteld, werd in het afgeloopen leerjaar aan zeven kweekelingen onderwijs gegeven. Een eind-examen kon ditmaal niet plaats hebben, omdat in 1850 geene kweekelingen waren aangekomen.

Op 20 Sept. en de beide volgende dagen vergaderde in het Gebouw voor kunsten en wetenschappen het vierde Nederl. taal- en letterk. kongre . De drie vorige kongressen hadden te Gent, Amsterdam en Brussel plaats gevonden. In overleg met de bestendige kommissie, belastten zich eenige onzer stadgenooten met de regeling dezer belangrijke vergadering. Aan hen werd door den Raad eene toelage van ƒ 500 verstrekt. De zittingen van dit kongres

werden hier door 259 leden bezocht, waaronder een vrij groot aantal Zuid-Nederlanders.

Het Prov. Utrechtsch Genootschap van kunsten en wetenschappen telde op 1 Febr. 1855 3 honoraire, 74 buitenlandsche en 471 gewone leden.

Het getal der leden van het collegium musicum ultrajectinum bedraagt 91.

De afdeeling der Maatschappij ter bevordering van toonkunst had in het jaar 1854 een aantal van 126 leden. De zangvereeniging der Maatschappij telde 50 leden. De normaalschool werd door 50 en de zangschool voor kinderen door 30 leerlingen bezocht.

Het genootschap Kunstliefde zette zijne pogingen voort ter beoefening en aanmoediging der beeldende kunsten, onder anderen ook door het geven van kunstbeschouwingen; het getal der leden dezer vereeniging is bepaald op 110.

Het aantal leden der afd. van de Maatsch. tot nut van 't algemeen telt thans 234 leden en 13 donatrices.

Het natuurkundig gezelschap verkeert steeds in een bloeijenden staat; het getal leden bedraagt 142.

Op 1 Jan. 1855 bedroeg het aantal leden van 't Leesmuseum 192 gewone en 101 buitengewone; te zamen 293

Het Historisch genootschap, gevestigd te Utrecht, verkeert onder de bescherming van het stedelijk bestuur voortdurend in bloeijenden toestand. Op den 31 Dec. 1854 bedroeg het getal der honoraire leden 50; dat der gewone leden 200. Sedert dien tijd hebben weder nieuwe benoemingen plaats gehad.

De vereeniging tot bevordering van nuttige kennis, tellende 370 leden, verkeert, naar de bekomen berigten, voortdurend in een bloeijenden toestand.

Op 31 Dec. 1854 werden de stad Teekenscholen door 283 leerlingen bezocht.

De stedelijke Zangschool is in bloeijenden staat en had onderscheidene kweekelingen.

HOOFDSTUK X. *Armwezen.* — In het vorige verslag merkte men op, dat de duurte der levensmiddelen en de vroeg ingevallen winter in het jaar 1853 het aantal behoeftigen hadden doen toenemen. Tot ondersteuning van behoeftigen zijn wegens de moeijelijke tijdsomstandigheden wijkkommissien benoemd en is o. a. als middel van ondersteuning doelmatig geoordeeld: het tegen verminderden prijs verkrijgbaar stellen van roggebrood. Als regel werd aangenomen, dat wie deze ondersteuning verlangde moest voorzien zijn van een bewijs, dat hij in 185$^{3}/_{4}$ van het armbestuur, waarbij hij zich zou kunnen aanmelden, geen onderstand in geld had genoten. Aan de zoodanigen werden kaartjes verstrekt ter waarde van 10 cent, in mindering van den prijs anderhalf pond roggebrood. Van den 12 Jan. tot in Maart zijn op deze wijze eerst 3330, en laatstelijk 3983 huisgezinnen in staat gesteld om voor matigen prijs gezamentlijk 192996 Ned. ponden zuiver roggebrood te koopen. De som, waarover de Kommissie heeft kunnen beschikken, bedroeg ƒ 13,015.30 na aftrek van eenige onvermijdelijke uitgaven wegens drukloonen, enz.

De stads Aalmoezenierskamer, belast met de werkzaamheden van het burgerlijk armbestuur, *bedeelde* onafgebroken 2500, tijdelijk 800, en dus gezamentlijk 3300 personen. Zij gaf uit: ƒ 43,424.72^{5} en ontving ƒ 44,276.02.

De 12 besturen voor huiszittende armen, Nederd. Herv. diakonie, Waalsch-Herv. diak., Rem.-Ger. diak., Ev.-Luth. diak., Kerkbest. der Doopsgez. gem., Kerker. der Chr. Afges. gem., R.-K. armenkamer, O.-R.-K. aalm.-kamer, Kerkbest. van de R. K. oud-bissch. Clerezy in Klarenburg en in den hoek van St. Marie, en buiten de Weerd, en Ned.-Isr. armbest., — bedeelden onafgebroken 6407, tijdelijk 3887 en dus gezamentlijk 10294 personen. Door de Kerkbesturen der R. K. oud-biss. Clerezy werden 280 personen bedeeld, die ook onderstand kregen bij de Oud-R. K. aalmoezenierskamer; dit cijfer komt dus tweemaal voor in het totaal. Zij gaven uit ƒ 96,933.77, en ontvingen ƒ 66,294.35. De Kerkeraad der Chr. Afgesch. gem. kon geene ontvangsten vermelden, vermits de gelden bij haar zonder onderscheid worden ingezameld zoowel voor de instandhouding van het predikambt als voor de armen, die in 1854, ten getale van 5, ƒ 189,75 ontvingen. Alleen het Ned. Isr. armbestuur had een subsidie uit de Gemeentekas.

De 15 besturen van stichtingen voor huiszittende armen, — als het Elemosyne van Oud-Munster, de Fundatie van het Heilige Geesthuis, en die van *Thomas van Nijkerken*, de Armenpot van *St. Jacob* en de Fundatien van *H. E. van Buchel*, *J. van Drolshagen*, Mr. *E. van de Poll*, *A. C. Timmermans*, wed. *J. Duysingh*, *F. van Pallas* en *M. van den Idsert*, *J. van Breukelen* en *L. E. van der Dussen*, het Fonds de Armen Noodhulp, de Fundatie der kameren van het voormalig geregt van Hoogelande, de Fundatie van wijlen *E. Ouvry*, gezegd *Brachet*, de Conferentie der vereeniging van den *H. Vincentius van Paulo*, — ondersteunden onafgebroken 740, tijdelijk 453, en dus gezamentlijk 1193 personen; doch behalve dit aantal heeft de Elemosyne van Oud-Munster als ook het Fonds de Armen Noodhulp onderscheidene personen tijdelijk bedeeld, terwijl heeft de Konferentie van den *H. Vincentius van Paulo* opgegeven dat zij onafgebroken 104 en tijdelijk 2 huisgezinnen bezocht. De Fundatie der kameren van het voormalig geregt van Hoogelande verleende geenerlei onderstand, vermits haar eigendom, dat bestaat in eenige woningen, die verhuurd worden, zich in een zeer vervallen toestand bevindt, die niet kan verbeteren, tenzij de saldo's van rekening eenige jaren onaangeroerd blijven. De opgenoemde 15 besturen gaven uit ƒ 13,288.23 en ontvingen ƒ 4,217,60.

Het Genootschap Tabitha ondersteunde 80 personen. Het gaf uit: ƒ 937.66, en ontving: ƒ 938.15.

De Kommissie tot spijsuitdeeling aan minvermogenden, deelde in 1854 een aantal van 223675 portien soep Zij gaf uit ƒ 11,214.61^{5}, en ontving ƒ 11,055.03.

De Maatschappij van moederlijke liefdadigheid ondersteunde 243 kraamvrouwen. Zij gaf uit ƒ 2,473.76^{5}, en ontving ƒ 2,478.49^{5}.

De 6 godshuizen, de Diakonie Oude Man- en Vr.huis der Ned. Herv. gem., Ev.-Luth. Wees- en Oude Mannen- en Vrouwenhuis, R.-Kat. Weeshuis, Oud-R.-K. Weeshuis, Vrijwoningen der R. K. oud-bissch. Clerezy in Klarenburg, en in den hoek van St. Marie, — ondersteunden 171 oude lieden en 157 kinderen; gezamentlijk 372 personen. Zij gaven uit ƒ 31,570.06, en ontvingen ƒ 4,922.57.

De 8 godshuizen, het elemosyne van Oud-Munster, de fundatie van Walenbourgh, of Margaretenhof, Geref. burgerweeshuis, fundatie van *Thomas van Nijkerken*, armenpot van *St. Jacob*, fundatie van Beijerskameren, fundatie van *D. v. Zuylen*, fundatie van *M. van Pallaes*, — *ondersteunden* 182 oude lieden, 2 gebrekkigen, 198 kinderen; gezamentlijk 382 personen. Zij *gaven uit*: ƒ 19,321.29^{5}.

Van de 2 godshuizen, het Barthelomaeigasthuis, en het ambschtskinderhuis, is alleen van 't laatste opgave ontvangen; het ondersteunde 28 kinderen. Het *gaf uit*, ƒ 4,115.62, en *ontving* ƒ 4,931.65^{5}. Het ziekenhuis der diakonessen, waarin 41 lijders kosteloos werden *verpleegd*, kon niet opgeven hoeveel tot dat einde is *uitgegeven*. Uit kollekten, inschrijvingen en andere vrijwillige bijdragen *ontving* dit gesticht eene som van ƒ 4,731.10. Door de stads aalmoezenierskamer en door de Nederduitsch-Hervormde diakonie zijn geen middelen gebezigd, om hare armen door werkverschaffing te ondersteunen. De haveloozenschool is meer eene inrigting voor onderwijs dan voor werkverschaffing.

De „vrouwenvereeniging tot bevordering van werkzaamheid en welstand in behoeftige huisgezinnen in de Hervormde gemeente" *gaf werk* aan 121 huisgezinnen. Zij *gaf uit* ƒ 710.95, De kosten der verpleegden in de kolonien der maatschappij van weldadigheid hebben in het jaar 1853 bedragen ƒ 14,320.58^{5}. In 1853 zijn ten laste der stad derwaarts 103 personen opgezonden, die ter zake van bedelarij of landlooperij waren veroordeeld. Van dit aantal werden 43 alhier veroordeeld.

Het beheer der bank van leening, sedert het jaar 1719 in dezelfde handen, is tot 31 Dec. 1855 opgedragen aan heeren huismeester en regenten aan de Gereformeerd burgerweeshuis. Deze instelling werkte gedurende 1854 met een kapitaal van ƒ 226,547.81^{5}, tegen eene rente van 3$^{1}/_{4}$ à 4 pCt. Zij beleende 160184 panden tegen eenen intrest van 8 à 12 pCt. Zij loste 153999 en verkocht 5711 panden. De winst bedroeg ƒ 8379.79 van welke som ƒ 6,284.84^{5} aan het weeshuis kwam en ƒ 2,094.94^{5} aan de stads aalmoezenierskamer is uitgekeerd.

De 12 zieken- en begrafenisbussen hadden eene gezamentlijke ontvangst van ƒ 11,957.72 en eene uitgaaf van ƒ 28,961.21^{5}. Zij verstrekten ziekengelden aan 501 en begrafenisgelden aan 266 personen, en hadden 4309 deelnemers.

Gedurende het jaar 1854 is, tegen eene rente van 3 pCt., in de spaarbank geplaatst eene som van ƒ 54,422.13. Aan inlagen en intressen is eens som van ƒ 51,948.55 teruggevaaagd. Bij het opmaken der laatste rekening is gebleken, dat haar krediet bedroeg ƒ 200,145.54 en haar debet ƒ 198,331.86, zoodat toen het reservefonds was ƒ 1,813.68.

In 1854 hebben zich bij de Hulpbank 407 personen tot het bekomen van eenig voorschot aangemeld, waarvan er 64 moesten worden afgewezen. De overige 343 ontvingen een voorschot tot uitbreiding van hunne zaken of aankoop van werktuigen of grondstoffen en ook tot sommige andere bijzondere doeleinden. Het kapitaal dezer instelling bedroeg op 1 Jan. 1855 eene som van ƒ 14,098.10.

HOOFDSTUK XI. *Gemeente politie.* — Dat de politie eenige uitbreiding behoeft is erkend, toen, bij het vaststellen der begrooting voor het dienstjaar 1855, eene hoogere som voor de bezoldiging der politieambten werd toegestaan. Dientengevolge zijn reeds eenige nieuwe agenten aangesteld en wordt naar geschikte personen omgezien, die ter bevordering van de politiezorg zouden kunnen worden aangesteld. De bedelarij, die bij de duurte van levensmiddelen wel eenigzins toenam, is zooveel mogelijk geweerd; zoodat dan ook 134 personen te dier zake en wegens landlooperij aan de justitie werden uitgeleverd. Op de aankomst van vreemdelingen werd een streng toezigt gehouden. Niettemin zijn in het verloopen jaar slechts 9 broodelooze vreemdelingen op transport gesteld, om uit het Rijk te worden verwijderd.

De brandbluschmiddelen worden in een goeden staat onderhouden. Voortdurend doet zich na branden en proefnemingen het gemis van een lokaal tot het droogen der slangen gevoelen. Ook is er behoefte aan eene geschikte plaats, waar de manschappen geregeld zouden kunnen geoefend worden in de behandeling der spuiten.

Met uitzondering van enkele stegen is de verlichting der stad en van een gedeelte der buitenwijken over 't algemeen voldoende. Een naauwkeurig toezigt wordt daarover gehouden.

De kommissie dan administratie over de gevangenissen heeft berigt, dat gedurende 1854 in het burg. en mil. huis van verzekering bij afwisseling zijn opgenomen en weder vertrokken 195 mannen, 41 vrouwen, 7 jongens en 6 meisjes, die in een huis van bewaring behoorden te worden verpleegd. Op 31 Dec. was geen van deze meer aanwezig.

HOOFDSTUK XII. *Landbouw.* — Het alhier gevestigde Genootschap voor landbouw en kruidkunde had in het afgeloopen jaar ongeveer 500 leden. De onderafdeelingen, te Zuilen, Ysselstein en Wijk bij Duurstede, schijnen gunstig te hebben gewerkt om ijver en belangstelling op te wekken onder den landbouwenden stand. Het Genootschap hield in 1854 twee tentoonstellingen van bloemen en voortbrengselen van land- en tuinbouw, benevens eene van vee.

Uitnemend was de oogst der te velde staande gewassen; de buitengewoon hooge prijzen, die er steeds gemaakt zijn, hebben veel bijgebragt tot den voorspoed van den landman. De aardappelziekte heeft steeds geheerscht, ofschoon minder hevig dan in vorige jaren.

De tuinbouw rondom de stad, gelijk ook in 't algemeen de warmoesierderijen, verkeert in een bloeijenden toestand. De bloemisterijen wedijveren met de beste van ons vaderland.

Het kabinet van landbouwwerktuigen werd in 1854 bezocht door 349 personen, waaronder 51 vreemdelingen. Behalve 12 onderscheidene stukken, voor het Kabinet van landbouwwerktuigen te Leyden bestemd, werden 210 stuks voor verschillende landbouwers door den fabriekant *Jenken* nagemaakt. Van 75 werktuigen zijn afteekeningen gemaakt, hoofdzakelijk door bezigtigers uit Frankrijk, Italie en Amerika. Als een niet onbelangrijk bewijs van de ontwikkeling des landbouws in ons vaderland, maar ook van de uitbreiding, door *W. Jenken* aan zijne fabriek gegeven, zij nog opgemerkt, dat behalve de 210 zoo even bedoelde werktuigen, door hem zijn vervaardigd 600 werktuigen naar modellen, die niet in het kabinet worden aangetroffen.

HOOFDSTUK XIII. *Verveening, Jagt en Visscherij.* — Gedurende het jaar 1854 zijn ingekomen 117 aanvragen ter bekoming van jagt of vischacten en 75 ter bekoming van kostelooze vergunning tot uitoefening der visscherij.

HOOFDSTUK XIV. *Ambachts- en Fabrieknijverheid.* — Niettegenstaande de vooruitzigten, om de staatkundige gebeurtenissen, reeds in den aanvang van 1854 ongunstig waren voor alle ondernemingen van nijverheid, de duurte der levensbehoeften tot eene ongekende hoogte was geklommen en de prijzen der meeste materialen stijgende waren, mag men bij een terugblik op het jaar 1853, den toestand der ambachtsnijverheid hier ter Stede niet ongunstiger noemen. Verschillende groote werken werden hier voortgezet, die aan vele handen arbeid verschaften. In de eerste plaats komen daaronder voor de werken aan den Rijnspoorweg, welke eene aanmerkelijke uitbreiding verkregen; voorts die aan de cellulaire gevangenis; aan het astronomisch en meteorologisch observatorium; aan de Domkerk; als ook hetgeen van Stadswege werd verrigt. De toestand der ambachtslieden zelve is in het algemeen niet verbeterd. De ondersteuning, in den aanvang des jaars uit de daartoe door de ingezetenen bijgedragene gelden verstrekt, heeft velen onder de ambachtslieden voor armoede behoed. De Inrigting tot onderwijs van den arbeidenden stand zoowel als de stads Teekenscholen hebben ongetwijfeld veel invloed op de vorming van den ambachtsman. Eene voorname reden van teruggang bij sommige ambachten ligt in de zucht van dikwerf min bekwame werklieden om zelve bazen te worden en de ondersteuning, die daartoe bij zoogenaamde begunstigers gevonden wordt. Voorts geschieden de eenigzins belangrijke werken al meer en meer bij aanbesteding, zoodat bij de groote mededinging de winsten geringer zijn dan vroeger; ook kunnen de menigvuldige kleinere bazen wegens gebrek aan kennis of kapitaal daaraan geen deel nemen. De arbeid in gevangenissen en werkhuizen, waaraan bij uitsluiting van mededinging van Rijkswege de levering van vele zaken wordt gegund, veroorzaakt op den duur veel nadeel voor eene talrijke volksklasse, die zich gewoonlijk op het vervaardigen van dezelfde zaken toelegt; het breijen van kousen en andere wollen artikelen is onderanderen daardoor zeer verminderd.

In het fabrijkwezen is, naar het berigt van de Kamer van koophandel, hier ter stede weinig verandering waargenomen, ofschoon niet alle fabrijkanten de Kamer in staat stelden om door hunne opgaven, een volledig verslag omtrent den toestand van het fabrijkwezen op te maken. Van de Technische school mag men bij voortduring vruchtbare gevolgen voor onze nijverheid verwachten. Sommige fabrijkanten hielden zich onledig met het vervaardigen van voorwerpen voor de algemeene tentoonstelling te Parijs, waarhenen deze door de zorg der alhier bestaande Subkommissie werden opgezonden. De werkplaatsen aan den Rijnspoorweg, de smederij en wagenmakerij zijn aanmerkelijk uitgebreid tot voordeel onzer nijvere volksklasse, daar vele arbeiders hier voortdurend zullen worden bezig gehouden.

Door 's Rijks Munt zijn vervaardigd en afgeleverd de navolgende specien: Voor rekening van het Rijk: 3,000,000 halve cents ƒ 15,000. Voor rekening van bijzondere personen: 4,334,526 stukken van twee-en-een-halve gulden ƒ 10,836,315 en ƒ 4,511,054. Te zamen uitmakende een beloop van ƒ 15,362,369. Van de aanmunting van zilveren pasmunt voor Nederlandsch Indie was bovendien op ultimo Dec. 1854 vervaardigd: ƒ 2,865,000 aan stukken van $^{1}/_{4}$ gulden en ƒ 355,000 aan stukken van $^{1}/_{10}$ gulden:

Door den Minister van binnenl. zaken is aan de direktie van de Rijnspoorweg-Maatschappij vergunning verleend tot het gebruik van een stoomwerktuig in de werkplaats aan de station en van een ander in den nieuw gebouwden konstruktiewinkel nabij de koke-ovens. Gelijke vergunning is verleend aan de firma *C. Hoogeveen* en C^{o}. ten aanzien der stoomwerktuigen in hare loodwitfabriek; aan *J. M. van Kempen* voor zijne fabriek van zilverwerken; aan *J. C. Schuurman* voor zijne zeepziederij; aan *J. A. Verkerk* voor zijne kaarsenfabriek en aan de Wed. *P. Smits* voor hare vitrioolfabriek.

HOOFDSTUK XV. *Handel en scheepvaart.* — De handel is niet teruggegaan; ofschoon de gebeurtenissen in Europa de vrije beweging des handels eenigermate verstoorden, heeft het verkeer in het algemeen daardoor niet zoo erg geleden, als men aanvankelijk vreesde, omdat het zich over de andere werelddeelen, naar de westkust van Amerika en Australie heeft uitgebreid. Meer bepaald is de oorlog voor onzen handel met Engeland niet onvoordeelig geweest, dewijl de voortbrengselen van onzen grond tot verhoogde prijzen daarheen werden gevoerd, waardoor de binnenlandsche handel in het algemeen werd bevorderd. De buitenlandsche handel bepaalde zich hoofdzakelijk wat aangaat den invoer tot artikelen voor verbruik en voor de fabrieken en wat den uitvoer betreft tot voortbrengselen van onzen grond.

De weekmarkten zijn in den regel druk bezocht geworden, en de landlieden maakten hooge prijzen voor hunne produkten, die aldaar zoowel voor het verbruik der stad zelve als voor den uitvoer naar buiten werden opgekocht.

De groothandel schijnt niet te zijn teruggegaan. De kleinhandel of winkelnering heeft onder den druk der lasten en de duurte van alle artikelen geleden; doch de welvaart van den landbouwenden stand heeft daarin eenige tegemoetkoming gebragt en ook door den kamp te Zeist werd het vertier bevorderd.

De tonneninhoud der geloste schepen was in 1854 weder, even als 't getal getal der vaartuigen, grooter dan in 1853 en beliep 100237 ton op 1995 schepen.

HOOFDSTUK XVI. *Inrigtingen in verband staande met de uitoefening van handel en andere bedrijven.* — Tegen het gebruik der Nederlandsche el doen zich voortdurend bezwaren op, waarvan het gevolg is, dat meestal met de zevenpalmen wordt gemeten.

De middelen van vervoer te water bleven alleen voor goederen minder ongunstig. De middelen van vervoer te lande hadden over het algemeen goede verdiensten.

Gedurende 1854 zijn door de Nederlandsch-Rijnspoorweg-maatschappij vervoerd geworden: 116391 reizigers, Ned. passagiers-, bestel- en koopmans-goederen, 4,882927 ponden, rijtuigen 31, paarden 43 en slagtvee 1967 stuks. De opbrengst bedroeg aan reizigers ƒ 119,630.35. Passagiers-, bestel- en koopmansgoederen ƒ 27,997.83. Aan rijtuigen, paarden en slagtvee ƒ 2,557.00. Totaal ƒ 150,184.18 De opbrengst was dus hooger dan in 1853.

De Raad besloot, den 29 Mei 1854, met algemeene stemmen dat de broodzetting zoude worden afgeschaft, waardoor tevens werd aangenomen, dat de ordonnantie op het bakkershandelsbedrijf met alle verdere bepalingen dienaangaande waren komen te vervallen.

Utrecht, bij L. E. BOSCH en COMP.